

RAZGOVOR: DOC. DR. SC. TADO JURIĆ O UZROCIMA ISELJAVANJA:

Hrvatska država nije ispunila glavni cilj postojanja: nije osigurala opstanak svojih građana (http://promise.hr/hrvatska-drzava-nije-ispunila-glavni-cilj-postojanja-nije-osigurala-opstanak-svojih-gradana/)

ISELJENIŠTVO I SVIJET (HTTP://PROMISE.HR/CATEGORY/ISELJENISTVO-I-SVIJET/) IZDOJENO (HTTP://PROMISE.HR/CATEGORY/IZDOJENO/)
21. rujna 2021. | Damir Kramarić (http://www.promise.hr)

Sviđa mi se Podijeli 1,4 tis. ljudi se ovo sviđa. Budite prvi među svojim prijateljima

Tweet (https://twitter.com/share?url=http://promise.hr/hrvatska-drzava-nije-ispunila-glavni-cilj-postojanja-nije-osigurala-opstanak-svojih-gradana/&text=Hrvatska%20dr%C5%BEava%20nije%20ispunila%20glavni%20cilj%20postojanja%3A%20niti%20jedan%20narod%20koji%20je%20imao%20stopu%20fertiliteta%20kao%20%C5%A1to%20ga%20sada%20ima%20Hrvatska%20nije%20opstao.%20Vi%C5%A1egodi%C5%A1nji%20val%20iseljavanja%20iz%20Hrvatske%20nije%20potaknuo%20politi%C5%A1ke%20elite%20na%20o%C5%A1tar%20obra%C5%A1un%20s%20korupcijom.%20%C4%86ak%20%C5%A1tovi%C5%A1e%2C%20na%C5%A1a%20nova%20studija%20pokazuje%20da%20korupcija%20raste%20s%20iseljavanjem!%20Kako%20odlaze%20kriti%C4%8Cari%2C%20kritiziranima%20je%20lak%C5%A1e.%20Odlaze%20oni%20koji%20%C5%BEele%20promjene.%20Njema%C4%8Dka%20mo%C5%BEe%20utjecati%20na%20smanjenje%20korupcije%20u%20Hrvatskoj%2C%20no%20trebaju%20joj%20mladi%20ljudi%2C%20pa%20joj%20nered%20ide%20na%20ruku.%20Popis%20stanovni%C5%A1tva%20kao%20da%20se%20radi%20za%20kolonizatora.%20Kao%20da%20se%20ne%20popisuje%20stanovni%C5%A1tvo%20nego%20imovina%20kojom%20gra%C4%8Dani%20raspolazu.%20Popis%20%C4%87e%20pokazati%20da%20u%20RH%20%C5%A1ivi%204%20milijuna%20stanovnika%2C%20jer%20%C4%87e%20se%20ponovno%20ubrojati%20fiktivno%20stanovni%C5%A1tvo%2C%20ali%20i%20radnici%20koji%20su%20u%20uselili%20iz%20prija%C5%A1njih%20kvota%20za%20zapo%C5%A1ljavanje%20stranaca.%20Kako%20bi%20se%20izbjeglo%20fiktivno%20stanovni%C5%A1tvo%20u%20popisu%2C%20razvili%20smo%20dodatnu%20metodu%20procjene%20de%20facto%20populacije...")
Email Print

"Niti jedan narod koji je imao stopu fertiliteta kao što ga sada ima Hrvatska nije opstao. Višegodišnji val iseljavanja iz Hrvatske nije potaknuo političke elite na oštar obračun s korupcijom. Čak štoviše, naša nova studija pokazuje da korupcija raste s iseljavanjem! Kako odlaze kritičari, kritiziranima je lakše. Odlaze oni koji žele promjene. Njemačka može utjecati na smanjenje korupcije u Hrvatskoj, no trebaju joj mladi ljudi, pa joj nered ide na ruku. Popis stanovništva kao da se radi za kolonizatora. Kao da se ne popisuje stanovništvo nego imovina kojom građani raspolažu. Popis će pokazati da u RH živi 4 milijuna stanovnika, jer će se ponovno ubrojati fiktivno stanovništvo, ali i radnici koji su u uselili iz prijašnjih kvota za zapošljavanje stranaca. Kako bi se izbjeglo fiktivno stanovništvo u popisu, razvili smo dodatnu metodu procjene de facto populacije..."

(http://promise.hr/wp-content/uploads/2021/09/blog-tade-jurica.jpg) Tvrdnjom da su korupcija, nemoral političkih elita te moralni slom hrvatskog društva, a ne ekonomski motivi – glavni razlozi masovnog iseljavanja Hrvata u Njemačku, docent dr. sc. Tado Jurić prije tri je godine uzburkao hrvatsku javnu i političku scenu.

Takvu za hrvatske političare nimalo ugodnu 'dijagnozu' stanja, obrazložio je više puta u jesen 2018. prilikom predstavljanja svoje knjige 'Iseljavanje Hrvata u Njemačku. Gubimo li Hrvatsku?', u kojoj su objavljeni rezultati prvih ozbiljnih znanstvenih istraživanja uzroka iseljavanja iz Hrvatske na uzorku od 1200 ispitanika.

Rezultati nastavka tog rada, odnosno istraživanja o 'gastarbajterima milenijcima', kako ih je Jurić nazvao, bit će objavljeni uskoro u novoj njegovoj knjizi. Sve to povod je za razgovor s dr. sc. Tadam Jurićem, docentom na Hrvatskom katoličkom sveučilištu, koji od 2019./2020. predaje i na Fakultetu Hrvatskih

studija na studiju Hrvatskog iseljništva i demografije.

Do kojih novih informacija ste došli tijekom ovogodišnjeg nastavka 2018. godine započetog istraživanja 'Percepcija iseljenika o Hrvatskoj', u odgovorima 534 nova ispitanika koja su iselila iz Hrvatske nakon 2013. godine, odnosno – što je novo u odnosu na istraživanje čiji su rezultati objavljeni u knjizi: 'Iseljavanje Hrvata u Njemačku; gubimo li Hrvatsku'?

Novo istraživanje će biti objavljeno u knjizi Tado Jurić (2021): „**Gastarbeiter Millennials. Exploring the past, present and future of migration from South-eastern Europe to Germany and Austria with approaches to classical, historical and digital demography**“, koja je upravo u tisku kod renomiranog znanstvenog izdavača iz Hamburga, a pisana je na engleskom jeziku s ciljem da se ukaže na negativne demografske trendove, zanemarivanje ove teme od strane EU i problematiku iseljavanja sa šireg prostora Jugoistočne Europe. Bit će dostupna i u većini sveučilišnih knjižnica. Knjigu prati moj blog: www.gastarbeitery.de. (<http://www.gastarbeitery.de/>)

U knjizi **Gastarbajteri milenijci** jasno pokazujemo da su hrvatske vlade odgovorne za iseljavanje svojih građana, ali i da mogu učiniti puno toga da se iseljavanje smanji.

Nadalje detektiramo i dokazujemo da su tri ključna faktora iseljavanja: 1.) Sloboda kretanja u EU – obilježena samo kretanjem radnika ali ne i kretanjem socijalnih i zdravstvenih davanja, odnosno zajedničkim mirovinskim i zdravstvenim sustavom 2.) Korupcija kao ključan potisni faktor, 3.) Hrvatski poslodavci koji su uz blagoslov Vlade kapitalizam shvatili jednosmjernim procesom akumulacije profita bez adekvatnog nagrađivanja radnika.

Iseljavanje je velikim dijelom zapravo proces koji se oblikuje manjkom modernizacijske politike te manjkom modernizacijske snage hrvatskih elita. Posljedično, naša država kao društveni entitet koji se legitimira organizacijom opstanka svojih građana nije ispunila svoj glavni cilj postojanja.

Uvučeno u globalizacijske procese, bez zaštite modernizirane i efikasne države, hrvatsko društvo postalo je još izloženije nesmiljenim zakonima tržišta, pa je cijenu platilo iseljavanjem stanovništva – dok su najsnažnije pogođeni rubni dijelovi zemlje.

Njemačkoj nedostaje radnika svih profila usluga jer je njihova baby boom generacija sada pred mirovinom. Takva situacija stvara poptuno novu situaciju u Europi a siromašnije članice EU pretvara u tzv.Tvornicu iseljavanja. Njemačka je prisiljena uvesti minimalno 500.000 radnika svake godine kako bi mirovinski sustav na tržištu rada ostao funkcionalan na današnjoj razini, što se nedvojbeno odražava na Hrvatsku ali i BiH i cijelu Jugoistočnu Europu.

Njemačka već danas nedvojbeno isumpava radnu snagu iz Hrvatske i BiH a vraća u zemlju umirovljenike. Sve je više onih koji situaciju promatraju kroz tezu da Njemačka Hrvatsku pretvara u svoju vikendicu u mirnodopskim prilikama i svoj štiti u slučaju pokretanja masovnih ilegalnih migracija iz Azije i Afrike.

Je li realna opasnost da se, uslijed opisanih trendova, Hrvatska pretvori u zemlju staraca?

Može li se raditi i o tome da se Hrvatsku pretvara u svojevrzni „**Starački dom Europe**“ je također svakako teza o kojoj treba razmisliti i u pozitivnom ali i u negativnom svjetlu.

Tezu da EU jezgra isušuje svoju periferiju danas je pak nedvojbeno. Veliki dio europskog bogatstva prelazi iz siromašnih zemalja u bogatije – ne obrnuto. Kako to kod nas izgleda, vidi se po činjenici da je Hrvatska „**poklonila**“ Njemačkoj jedan cijeli svoj državni proračun. Naime, po svakom punoljetnom građaninu koji napusti zemlju, Hrvatska gubi između 50 i 150 tisuća eura (ovisno radi li se o kvalificiranom ili visoko kvalificiranom radniku). Tako je Hrvatska „**poklonila**“ Njemačkoj jedan cijeli svoj državni proračun u obliku

novca za obrazovanje kvalificiranih radnika – više od 18 milijardi eura. Dakle, Hrvatska je već dala EU više sredstava nego što je dobila odobrenog kredita od EU u svrhu borbe protiv koronakrize i saniranje potresa..

Njemačka sigurno može utjecati na smanjenje korupcije u Hrvatskoj, no trebaju joj mladi ljudi, pa joj nered u ovom dijelu Europe zapravo ide na ruku. Jedno od mogućih rješenja jest obeštećenje u smislu izgradnje infrastrukture za školovanje deficitarnih kadrova poput medicinskih sestara, koje bi zemlje poput Njemačke isplatile Hrvatskoj.

No, za naglasiti je da trenutni model isisavanja radne snage iz europske periferije ima kratak rok trajanja jer će Unija već za nekoliko godina ovisiti o radnicima uvezenima iz neeuropskih zemalja, što otvara i pitanje povećane cijene njihove integracije, ali i tzv. „zamjene stanovništva“ o kojoj je zabranjeno govoriti. U konačnici, ovakve aktualne demografske politike će imati samo jedan rezultat, a to je **ugroza liberalne demokracije na razini cijele EU.**

U javnim istupima tvrdite da je najnovije masovno iseljavanje iz Hrvatske (nakon što je Hrvatska ušla u EU) povezano s korupcijom i nemoralom hrvatskih političkih elita više nego s neimaštinom i ekonomskim razlozima. Na osnovu čega to zaključujete?

U analizi životnih vrijednosti vidjeli smo da mladi ne odlaze radi novca, odnosno da bi se brzo „obogatili“ ili što brže došli do što veće plaće, što je vladajuća teza političkih elita. Naime, ta teza odgovara političarima jer time skidaju svaku odgovornost sa sebe.

Da glavni motivi iseljavanja nisu isključivo ekonomski, između niza drugih pokazatelja vidimo i iz činjenice da je primjerice više od pola iseljenika imalo radno mjesto u Hrvatskoj. Analiza iseljeničkih stavova pokazala je da je glavni poticaj odlasku iz zemlje predodžba da u njihovoj zemlji nisu institucionalizirane vrijednosti radne etike i uopće poštenja. Percepcija iseljenika je da su se njihova društva moralno slomila, a naša istraživanja ukazuju na jasnu vezu između političke etike, slabih institucija i iseljavanja. To pak znači da su hrvatske vlade odgovorne za iseljavanje svojih građana ali i da mogu učiniti puno toga da se iseljavanje smanji.

Dakako da su i hrvatski predatorski poslodavci također velikim dijelom odgovorni, koji su uz blagoslov Vlade kapitalizam shvatili jednosmjernim procesom akumulacije profita bez adekvatnog nagrađivanja radnika.

Mladi hrvatski iseljenici su u Njemačkoj spremni na puno više odricanja, trpljenja i patnje nego u domovini, zato što vjeruju da će im se taj trud u Njemačkoj isplatiti, vjeruju da tamo postoji poštenje i nagrađivanje truda, dok su u domovinu izgubili povjerenje. Većina je zapravo nezadovoljna sustavom vrijednosti u nekom dubljem smislu. Oni naprosto nemaju više vjeru u domovinu i politiku, ali danas za razliku od prijašnjih vremena imaju alternativu. Stoga iseljavaju i vjeruju da će im i njihovoj djeci svugdje drugdje biti bolje. Istraživanje pokazuje da traže jedan uređen sustav u kojem se život odvija na normalan način. Svakodnevnim jezikom izraženo, ljudima je dosta jurnjave za vezom i poznanstvima povodom svakog životnog problema, dosta im je neizvjesnosti i straha od budućnosti ali i od potplaćenosti i poniženja.

Kako iseljenici mlađe generacije gledaju na hrvatski nacionalni identitet?

Korupcija je učinila više štete hrvatskom nacionalnom identitetu nego što je oštetila gospodarstvo. Posljedica korupcije i nepotizma je nestajanje osjećaja zajedništva i solidarnosti, a koji bi trebao biti temelj društva.

Hrvati, pogotovo mlađe generaciji, počinju doživljavati hrvatski nacionalni identitet prevarom kojom politička kasta manipulira kako bi se bogatila i zadržavala sebe na položaju. Korupcija uvijek poručuje da se bogati bogate, a da siromašni postaju još siromašniji. U zdravom društvu varalice se moraju kazniti, a trud se mora nagraditi. Ako Vam netko ne nagrađuje trud, ne preostaje vam drugo nego otići tamo gdje se nadate da će se to dogoditi.

Višegodišnji val iseljavanja iz Hrvatske nije potaknuo političke elite na oštar obračun s korupcijom, iako sam dokazao da je ona višestruko povezana s iseljavanjem stanovništva i zapravo glavni razlog iseljavanja. Međutim, naša nova studija pokazuje da ne samo da hrvatski građani iseljavaju zbog korupcije, sada se pokazalo da korupcija raste s iseljavanjem. Kako odlaze kritičari, kritiziranima je lakše. Odlaze oni koji žele promjene. Istovremeno se smanjuje broj nezaposlenih. Političarima iseljavanje odgovara.

Koliko je zapravo iseljenih i koliko je za Republiku Hrvatsku opasno i štetno ovo masovno iseljavanje mladih i obrazovanih ljudi te cijelih obitelji? (<http://promise.hr/wp-content/uploads/2021/09/juric-izrezak.jpg>)

Iselio je 310.000 u Njemačku, po 20.000 u Austriju i Irsku i još 20.000 u sve ostale zemlje. Ukupno

370.000 iseljenih .

Ako netko i dalje sumnja u iseljavanje, onda su podaci o gubitku djece i učenika najvjerniji podaci. Prema podacima Ministarstva obrazovanja u periodu od ulaska Hrvatske u EU „nestalo“ je čak 10% svih učenika (više od 50.000 tisuća), dok je istovremeno u sustav prijavljeno preko 50.000 novih umirovljenika). U relativnom omjeru najveći pad broja učenika uočili smo u slavonskim županijama, dok najveći pad broja učenika od 37.272 u promatranom razdoblju ima Osječko-baranjska županija.

Intenzitet iseljavanja kakvom svjedoče građani Republike Hrvatske rijetko se može pronaći negdje drugdje u EU u proteklih pet godina. Demografska bilanca Hrvatske u usporedbi s ostalim „iseljeničkim nacijama“ u EU, naročito po pitanju mehaničkog kretanja stanovništva pokazuje najnegativnije trendove u EU (uz Bugarsku). Hrvatska od svih članica EU ima najlošiji omjer povratka iz Njemačke i novog doseljavanja u Njemačku, kao glavnog odredišta iseljavanja hrvatskih građana. Kada uzmemo sve parametre u obzir: a) brojnost hrvatske populacije, b) broj iseljenih i c) broj povratnika te iste parametre usporedimo sa ostalim članicama EU, vidimo da Hrvatska po tom pitanju ima najnegativnije trendove u EU.

Demografska budućnost Hrvatske duboko je neizvjesna s obzirom na dugotrajne negativne trendove, duboku starost ukupne populacije i iseljavanje. Iz povijesti znamo da niti jedan narod koji je imao stopu fertiliteta na ovoj razini kao što ga sada ima Hrvatska nije opstao. Dugoročne UN-ove projekcije stanovništva za Hrvatsku dovoljno su ozbiljno upozorenje kako Istočnoj Hrvatskoj, tako i cijeloj zemlji i njezinoj demografskoj i ukupnoj budućnosti, u kojoj će nedostajati stanovništva, radne snage i ostalih kontingenata stanovništva u planiranju razvitka prostora, regija i manje-više svih osnovnih djelatnosti. Posljednja UN-ova studija iz 2020. je prostor Hrvatske i susjednih zemalja proglasilo „demografski najpogođenijim prostorom“ u svijetu.

Kakve će biti posljedice starenja stanovništva RH?

Iseljavanje je dodatno utjecalo i na starenje hrvatske populacije. Proistječe da su sve općine i gradovi u Hrvatskoj zahvaćeni nekim stupnjem ostarjelosti stanovništva. A poznato je da regije u kojima je stanovništvo naročito ostarjelo ekonomski zaostaju.

Uz sve navedeno, dodatni strateški demografski propust Republike Hrvatske se ogleda u činjenici da nije privukla Hrvate iz BiH koji su masovno iselili u München, Beč i Graz. Sada kada Hrvatskoj nedostaje radna snaga, ali i medicinsko osoblje ovaj propust sve više dolazi do izražaja. Međutim, ovaj nedostatak strategije će se uskoro pretvoriti i u političko pitanje. S jedne strane Hrvatska je ugrozila svoje nacionalne interese iseljavanjem Hrvata iz BiH dok je poziciju Hrvata u BiH potpuno prepustila slučaju. Naime, privlačenjem i motiviranjem Hrvata iz BiH za život u Hrvatskoj bili bi riješeni kako ekonomski problemi tako i vitalni nacionalni. S jedne strane hrvatska populacija iz BiH ne bi bila predaleko od svojih zavičaja koje bi povremenim posjećivanjem mogla održavati a s druge Hrvatska bi svoju potrebu za radnom snagom rješavala bez velikih izdvajanja za troškove integraciju strane radne snage koja je sada neupitna.

Je li točna tvrdnja da aktualnim političkim strukturama u Hrvatskoj iseljavanje odgovara? Zašto im odgovara?

Političarima na vlasti uvijek odgovara iseljavanje jer oni racionalno kalkuliraju i zaključili su da im iseljavanje nimalo ne šteti nego zapravo čak i pogoduje. Naime, jasno je da je iseljavanje pogodovalo statistici nezaposlenih, doznake stižu a kritičari odlaze. Ako teza stoji, onda bi to bilo u najmanju ruku poražavajuće za hrvatsko društvo, jer bi današnja Hrvatska zapravo bila u istoj situaciji kao ondašnja

Jugoslavija. Čini se da je političarima na „ovim prostorima“ uvijek odgovaralo „otvoriti zemlju“ i pustiti nezaposlene i nezadovoljne da naprosto odu. Takva mjera kupuje socijalni mir u zemlji i smanjuje rizik unutarnjih političkih promjena zbog odlaska nezadovoljnih. Podteza glasi da pojačano iseljavanje smanjuje mogućnost pritiska građana na političke elite jer su upravo oni koji odlaze ti koji bi bili najsposobniji pokrenuti promjene i oni su najmotiviraniji za promjene.

Međutim, političari znaju da mladi ne izlaze na izbore pa ih ni ne zanimaju. Naime, dok je na razini EU-a izlaznost u ovoj dobnoj skupini oko 42 posto, u Hrvatskoj je to oko 18 posto.

Dakako, političari na vlasti uvijek traže opravdanje i naravno da nitko ne želi biti prozivan i odgovoran. Najelegantnije je rješenje reći da ljudi iseljavaju jer se žele brzo obogatiti, a eto, Hrvatska je bila u ratu i ne može tako brzo dostignuti standard Zapada. Zanimljivo je, da je su istu tezu koristili i političari u Jugoslaviji koji su se punih 30 godina nakon rata isto tako uvijek pozivali na rat kako bi opravdali svoje propuste.

Što bi Hrvatska vlada trebala učiniti da se iseljavanje smanji te da se iseljenici vrate?

Popravljanje situacije bi mogao ići preko nametanja ovog pitanja na razini EU. Upravo je hrvatsko predsjedanje EU moglo ukazati na problem nemara EU prema svojoj periferiji i pražnjenju gotovo pa cijele Jugoslovenske Europe (studije pokazuju da je nestalo 20% radne snage iz ovih krajeva u protekla dva desetljeća). Svakako je potrebno otvoriti pitanje modela radnih migracija unutar EU te nepostojanje zajedničkog zdravstvenog i mirovinskog sustava na razini EU. Jer ako postoji samo kretanje radne snage a ne i kretanje socijalnih davanja, onda je sloboda kretanja samo lijep paravan za neokolonijalizam i neoimperijalizam. Međutim, moramo biti svjesni da se Europska Unija neće pretrgati oko ovog problema. Uniji je preče spasiti firmu poput VW-a nego Hrvatsku. EU ovisi o krupnom kapitalu iz Njemačke u kojoj postoji stotinjak tvrtki koje imaju veći BDP od cijele Republike Hrvatske. Za Hrvatsku kao da su namijenili ulogu Vikendice Europe, Staračkog doma Europe i EU štita od ilegalnih migracija.

Međutim bilo koja mjera traži desetljeće za svoje rezultate a mi toliko vremena nemamo.

Koje poteze bi hitno trebalo povući? Je li ključna kvalitetnija pronatalitetna politika?

Ono što zasigurno neće dati rezultate je pronatalitetna politika kojim zapravo samo financiramo radnu snagu za potrebe Zapada. Potrebno je stvoriti uvjete da ljudi ne žele iseljavati odnosno da se dobro osjećaju kod kuće. Tu treba spomenuti i da ne postoji samo sloboda kretanja, nego i sloboda da se ostane na svome.

Osim uvođenja transparentnosti kao jedne od ključne mjere borbe protiv korupcije i jačanja pravosuđa, s jedne strane, s druge bi trebalo po uzoru na Irsku i Izrael omogućiti svim povratnicima koji žele pokrenuti obrt ili tvrtku u RH oslobođenje od određenih prireza i poreza na dobit na rok od pet godina uz obvezu zapošljavanja minimalno tri radnika.

Međutim, ključna demografska mjera koju predlažem u knjizi *Gastarbajteri milenijci* je omogućavanje tzv. *ekonomije rada od kuće*. Naime, rad od kuće ili rad na daljinu mogao bi biti vrijedna demografska mjera koja bi mogla usporiti odljev mozgova s periferije EU-a ali i mjera koja bi mogla ponovno naseliti velika napuštena područja Hrvatske. Time bi se nesumnjivo postigla bolja raspodjela populacije, kako u Hrvatskoj tako i široj jugoistočnoj Europi te na razini cijele EU.

Ključna ideja je da se radnicima koji mogu i koji se žele preseliti na periferiju, omogući rad od kuće. Sada uslijed pandemije znamo da se 51 % poslova može obavljati od kuće. Ovo je ta prilika koju treba sada iskoristiti. Ova bi mjera mogla dati novi zamah ranjivim područjima, što bi nesumnjivo utjecalo na odluku nekih iseljenika da se vrate, kao i na odluku da neki ne napuste ta područja. Naime, kada se vrati samo jedna obitelj u neki ranjivi kraj, omogućuje se revitalizacija i pokretanje lančane reakcije.

Ova mjera odgovara i zelenim politikama jer se smanjuje vožnja automobila a bitno bi utjecala i na divljanje cijena nekretnina u Zagrebu, koje više ne bi bile toliko potrebne jer bi se dio radnika vratio u svoje zavičaje. Više o svemu u knjizi, gdje je cijeli prijedlog predstavljen kao apel Vladi.

Jesu li domovinska i iseljene Hrvatska dovoljno dobro povezane? Zbog čega Hrvati u domovini često imaju negativan stav prema iseljenicima?

Novo istraživanje „Percepcija iseljenika o Hrvatskoj“ pokazuje da:

- 1.) iseljenici smatraju da domovinska i iseljena Hrvatska nisu učinkovito i uspješno povezane;
- 2.) da Hrvati u domovini imaju negativan stav prema hrvatskom iseljentištvu i njeguju brojne predrasude prema iseljentištvu te da

3.) Republika Hrvatska ne čini dovoljno da pomogne hrvatskim iseljenicima i Hrvatima izvan Hrvatske.

Ovo nezadovoljstvo iseljenika prema Hrvatskoj prvenstveno proizlazi iz osjećaja da su iz domovine otjerani korupcijom i nepravdom te da su u inozemstvu završili ne dobrovoljnom voljom.

Mnogi stariji hrvatski iseljenici (gastarbajteri) su cijelog života živjeli za Hrvatsku i ulagali u nju sav svoj kapital, znanja i emocije. Novo istraživanje pokazuje da se kod recentnog iseljeničtva iz tzv. EU vala iseljavanja ta idealizacija domovine ne uočava, čak štoviše, prevladava iznimno negativna slika.

Negativna percepcija Hrvatske kod novog hrvatskog iseljeničtva se ogleda u činjenici da više od polovine izjavljuje da ima u potpunosti negativnu i donekle negativnu sliku o Hrvatskoj, jedna četvrtina je indiferentna a jedna četvrtina ima pozitivnu sliku.

Što Vas upućuje na zaključak da je hrvatski nacionalni identitet kod novih iseljenika bitno slabiji nego kod 'gastarbajtera'? Zašto je tako?

Daljnji zabrinjavajući trendovi po pitanju slabljenja nacionalnog identiteta u iseljeničtvu odražavaju se u činjenici da sve manje novijih iseljenika pohađa hrvatsku nastavu u inozemstvu, kao i da se gubi osjećaj važnosti očuvanja materinskog jezika u iseljeničtvu. Samo 8 % roditelja izjavljuje da su upisali djecu u program hrvatske nastave u Njemačkoj.

Daljnji znak gubljenja nacionalnog identiteta u iseljeničtvu očituje se u činjenici da noviji iseljenici znatno manje posjećuju tradicionalna mjesta okupljanja hrvatskih iseljenika poput hrvatskih katoličkih misija i nedjeljne mise.

Istovremeno novi hrvatski iseljenici se u velikom broju ispisuju iz registra katoličkih vjernika u Njemačkoj. Ova činjenica se može interpretirati na više načina. S jedne strane novije generacije su očigledno manje sklone biti praktični vjernici i družiti se sa svojim narodom (za razliku od gastarbajtera), s druge strane ispisivanjem ne moraju plaćati crkveni porez. Crkveni porez iznosi 9% od poreza na dohodak – napominjem ne 9% od plaće nego 9% od poreza na dohodak, što iznosi na prosječnoj plaći od 2.000 eura oko 20 eura mjesečno.

Postoje dva načina kako se izbjegava plaćanje crkvenog poreza. Jedan je da se prilikom prijave „zaboravi“ reći da je netko katolik, dok oni koji su registrirani, crkveni porez mogu prestati plaćati istupanjem iz Crkve – vodeći se motom „mogu vjerovati, a da ne plaćam“. Ipak, mnogi i promijene odluku kada shvate da ispisom ne mogu više primiti sakramente, upisati dijete u katolički vrtić ili školu crkveno se vjenčati, pokopati bližnje itd.

Ova opservacija dakako ne znači da su mise na hrvatskom jeziku u Njemačkoj prazne. Čak štoviše, od svih etničkih skupina katoličke vjeroispovijesti u Njemačkoj, Hrvati prednjače u posjećivanju mise nedjeljom, što potvrđuju i njemački statistički izvori. No, s obzirom na dolazak čak 310.000 novih hrvatskih iseljenika u relativnom omjeru događa se zapravo pad tog trenda.

Istovremeno iznenađuje činjenica da su noviji iseljenici više liberalno orijentirani. Čak 56,8 % izjavljuje da su liberalnog svjetonazora.

Zašto hrvatski iseljenici pokazuju sve više nepovjerenja prema hrvatskom političkom sustavu, hrvatskim političkim elitama i zbog čega imaju sve negativniju percepciju Hrvatske?

Hrvatskom društvu i državi iseljenici najviše zamjeraju što nisu dobili priliku u vlastitoj zemlji, kao i nedostatak iskrene borbe protiv korupcije, klijentelizma i pogodovanja na svim razinama.

Daljnji uzroci nezadovoljstva usmjereni su na političku participaciju iseljeničtva koje je potpuno politički marginalizirano.

Hrvatska dijaspora uslijed recentnog iseljavanja je svake godine sve brojnija, dok je istovremeno broj birača u dijaspori sve manji, kao i interes za izbore u Republici Hrvatskoj. U Njemačkoj je na hrvatskim parlamentarnim izborima 2020. glasalo svega 2.103 glasača, što na preko 300.000 osoba s pravom glasa predstavlja izlaznost od 0,7 %. Ova činjenica predstavlja ozbiljnu indiciju o nepovjerenju iseljenika u hrvatski politički sustav.

U kojoj mjeri se manipulira brojem birača u Hrvatskoj, odnosno je li moguće da u Hrvatskoj imamo čak 3,674.695 birača s prebivalištem u zemlji, ako je više stotina tisuća građana u zadnjih osam godina iselilo iz domovine?

Ključan administrativni problem čini zakonska stavka prema kojoj iseljenici ne mogu glasovati u XI. izbornoj jedinici (za dijasporu) dok se potpuno ne odjave iz Hrvatske. Kada se uzme u obzir broj iseljenih, analiza podataka pokazuje da Hrvatska nikako ne može imati 3.674.695 milijuna birača s prebivalištem u zemlji 2021. godine, kako to tvrdi Ministarstvo uprave, nego da je brojka za oko pola milijuna manja.

Hrvatski izborni sustav naročito doprinosi nezadovoljstvu dijaspore, jer ju svjesno marginalizira. Naime, u cijeloj hrvatskoj dijaspori registrirano je svega 184.786 birača (uključujući i Hrvate iz BiH). Unatoč činjenici da je 2018. u Njemačkoj živjelo 405.000 hrvatskih građana, u isto vrijeme u Registru birača bilo je pak samo 86.984 birača dok je brojka registriranih aktivnih birača bila svega 29.000. Dakle, oko 300.000 novih iseljenika s pravom glasa se i dalje pretežito vodi u izbornim jedinicama u Hrvatskoj.

Međutim, sve ovo nije samo administrativno pitanje jer netočne statistike o iseljavanju imaju stvarne posljedice koje se očituje s jedne strane u zlouporabama socijalnih sustava Republike Hrvatske, s druge u pogrešnom prikazivanju zastupljenosti građana u Saboru, s treće u upitnosti skrojenosti izbornih jedinica koje su uslijed iseljavanja desetkovane, s četvrte u nemogućnosti kreiranja ispravnih demografskih revitalizacijskih mjera. Primjerice, nije tajna da brojni iseljenici iz Irske i dalje koriste hrvatski zdravstveni sustav jer on u Irskoj nije besplatan kao kod nas.

Konkretne mjere koje bi poboljšale odnos domovinske i izvandomovinske Hrvatske su: 1.) Uvođenje elektroničkog glasovanja putem aplikacije e-građanin; 2.) Podjela XI. izborne jedinice na Iseljeništvo u Europi, Hrvati u BiH; Prekooceanske zemlje; 3.) Odlazak osobe iz zemlje na dulje od godinu dana zakonski, prema UN-ovoj metodologiji, tretirati kao činjenicu iseljenja i osigurati pravo glasa u XI. izornoj jedinici.

Što će pokazati novi popis stanovništva?

Popis stanovništva kao da se radi za kolonizatora. Kao da se ne popisuje stanovništvo nego zapravo imovina kojom hrvatski građani raspolažu. Cilj popisa kao da nije otkriti koliko Hrvata odnosno hrvatskih građana živi u zemlji, nego čime oni zapravo raspolažu. Argument za ovu tvrdnju je da je u upitniku više pitanja usmjereno primjerice na koliko kokoši imamo, zemlje i kvadrata, a ne na ispravnu metodologiju popisa stvarnog stanovništva u zemlji.

Naime, ovakvom metodologijom ponovno ćemo popisati fiktivno stanovništvo pa popis zapravo nema nikakvog smisla za naše društvo jer nam je glavni interes doznati koliko nas je zapravo ostalo nakon suvremenog vala iseljavanja.

Popisivači nemaju bazu podataka na osnovu koje bi mogli kontrolirati točnost navoda. Primjerice navodi jednog člana kućanstva o ostalim članovima obitelji koji su živjeli u Hrvatskoj do referentne točke popisa (31. kolovoza) uzimaju se kao neupitna činjenica. Time oni bivaju ubrojeni u stanovnike Hrvatske, iako su se možda odselili, a nisu se odjavili. Nadalje, dovoljno je da pojedinac navede da namjerava živjeti u Hrvatskoj godinu dana, čime automatski ulazi u evidenciju kao stalni stanovnik. Mogućnost zlouporabe popisne metodologije ostaje i u prostoru samopopisivanja, odnosno online-popisivanja u sustavu e-građanin. Ne samo da jedna osoba iz kućanstva može online popisati ostale članove kućanstva, bez ikakve provjere vjerodostojnosti takvih navoda, nego ne postoje ni mogućnost provjere je li samopopisivanje uopće izvršeno u Hrvatskoj, ili primjerice iz Njemačke, gdje je iselio najveći broj hrvatskih građana koji se nisu odjavili iz Hrvatske.

Međutim, sve ovo nije samo administrativno pitanje jer neusporedivost statistika o migraciji ima stvarne posljedice. Budući da se zbog navedene metodologije ne mogu dobiti jasniji znanstveni uvidi u de facto populaciju koja živi na određenom prostoru ne mogu se niti precizno planirati mjere koje bi utjecale na demografsku revitalizaciju. Svakako na umu treba imati i činjenicu da uslijed ovakvih praksi dolazi i do raznih zlouporaba socijalnih i inih drugih sustava

Popis će pokazati da u Hrvatskoj živi 4 milijuna stanovnika, jer će se ponovno ubrojati fiktivno stanovništvo, ali i radnici koji su u Hrvatsku uselili iz prijašnjih kvota za zapošljavanje stranaca.

Upravo kako bi se izbjeglo fiktivno stanovništvo u popisu razvili smo dodatnu metodu procjene de facto populacije i to na dva načina: metodom digitalne demografije te razvojem pomoćne metode procjene broja stanovnika, odnosno potrošnjom vode kao indikatorom depopulacije. Između ostalog obje metode ćemo prikazati u knjizi koja izlazi u listopadu: Tado Jurić, *Gastarbeiter Millennials*, Hamburg 2021. Knjigu prati moj blog: www.gastarbeitery.de. (<http://www.gastarbeitery.de/>)

FOTO: Screenshot videosnimke; preslika naslovnice bloga doc. dr. sc. Tade Jurića

Tekst je dio projekta: 'Približava li se Republika Hrvatska svojoj dijaspori ili se udaljuje od nje?', financiranog od strane Agencije za elektroničke medije